

Het verhaal van de omgekomen dorpsgenoten in/uit Haskerhorne en Oudehaske in woord en beeld - uit diverse bronnen

Gaele Visser (Haskerhorne)

Op de begraafplaats in Haskerhorne staat een monument voor Gaele Visser, geboren op 28 augustus 1920 in Haskerhorne. Hij emigreerde in 1930 naar Canada en sneuvelde op 23 april 1945 in Canadese dienst, in het Duitse Friesoythe.

Siebe en Durk de Ruiter (Oudehaske) en Hotze Brouwer (Haskerhorne)

Op 17 maart 1945 werden op het erf van een boerderij in Doniaga 10 burgers geëxecuteerd als wraak voor de dood van twee leden van de Wasserschutzpolizei uit Lemmer. Onder de slachtoffers waren Siebe de Ruiter en zijn zoon Durk uit Oudehaske en Hotze Brouwer uit Haskerhorne.

Siebe de Ruiter

Durk de Ruiter

Hotze Brouwer

geboren op 26 januari 1882
in Tjalleberd. Overleden op
17 maart 1945 in Doniaga.

Hotze Brouwer

Als veehouder op de Beatrixhoeve te Haskerhorne bij het Nanneveld (Tsjerkepaad 7) had Brouwer een aandeel in het verbergen van de daar gedropte wapens in zijn boerderij.

De slagzin die bij dit droppingsveld werd gebruikt, luidde: *'Wie de schoen past, trekke hem aan.'* Brouwer werd op 8 februari 1945 gearresteerd en overgebracht naar de gevangenis Crackstate in Heerenveen. Op 17 maart 1945 werd hij naar Doniaga overgebracht en daar samen met negen andere politieke gevangenen gefusilleerd. Brouwer werd begraven op de Hervormde begraafplaats in Haskerhorne.

Op de muur van de toren van de Hervormde kerk aan de Midstraat in Joure is een gedenkteken voor hem aangebracht.

In februari 1945 werden in Crackstate in Heerenveen arrestanten verhoord, die in verband met deze droppings opgepakt waren. Tijdens die verhoren werden ook de namen van **Hotze Brouwer** en **Siebe de Ruiter** genoemd. Hotze Brouwer had namelijk aan Siebe de Ruiter gevraagd of op zijn boerderij wapens verborgen konden worden. Hotze en Siebe werden daarna opgepakt, samen met zoon Durk de Ruiter, en opgesloten in Crackstate.

Op 15 maart 1945 kwamen twee leden van de Wasserschutzpolizei uit Lemmer, de Duitser Paul Platt en de Nederlander Foppe Kootstra, op zoek naar voedsel, toevallig terecht op de boerderij van de familie Schotanus in Doniaga. Daar waren leden van het verzet bezig illegaal een koe te slachten. De twee Wasserschutzpolizisten namen het vlees in beslag, waarop de verzetslieden hen achtervolgden. Er ontstond een vuurgevecht, waarbij Platt en Kootstra om het leven kwamen. "Wat se dienen, wie efternei besjoen, hiel dom", verklaarde Sytske Zonderland, de boerin die bij de illegale slacht aanwezig was.

De Duitsers waren woedend en namen wraak. De boerderij werd in brand gestoken en als represaille moesten 20 gevangenen worden gefusilleerd. Uiteindelijk werden 10 tien gevangenen, waaronder **Hotze Brouwer**, **Siebe** en **Durk de Ruiter**, uit Crackstate gehaald, naar het erf van de boerderij in Doniaga gebracht en daar doodgeschoten.

Zie ook de info onder deze link:

<https://www.spanvis.com/historie-friesland/friese-verzetsstrijders-wo2/brouwer-hotze>

Het monument in het Haulsterbos herinnert de inwoners van Haskerhorne aan de grote wapendroppings van de geallieerden in de Tweede Wereldoorlog boven Friesland.

Sinds de oprichting van de Nederlandse Binnenlandse Strijdkrachten in september 1944 werden er op tien terreinen in Friesland wapens gedropt.

Naast de weilanden bij het Haulsterbos, gebeurde dat in de buurt van Exmorra, Witmarsum, Wommels, Tzum, Katlijk, Mildam en aan de Drentse en Groningse grens. Elke plek had een eigen code. Zo luidde die van Aalsum 'De worm heeft rode haren'. Voor Haskerhorne gold de slagzin 'Wie de schoen past, trekke hem aan'. Wanneer verzetsmensen deze code voor de Belgische uitzending van de BBC hadden gehoord, konden zij 's nachts een dropping verwachten.

In district drie van de Binnenlandse Strijdkrachten, **Haskerland**, werden de meeste wapens gedropt. In oktober 1944 vond hier de eerste dropping plaats. Daarna volgden er nog drie. Bij deze droppings waren de verzetsmensen Dick Brouwer, Johannes Jonkman, Bouke van der Wal, Marten Harmsma en Gerben Oppewal betrokken. Voor ongeveer 1300 man kwamen hier wapens uit de lucht vallen. In totaal dropten de geallieerden voor 3000 Friezen wapens.

Eind 1944 vonden ten westen van Heerenveen een aantal droppings plaats waarbij Siebe de Ruiter en zijn zoon Durk waren betrokken. Ze moesten het met hun leven bekopen. De tekst heb ik voor een groot deel overgenomen uit het boek 'Bezettingstijd in Friesland' van P. Wybenga. De weggelaten passages heb ik met (...) aangegeven.

We pakken de draad op bij de derde dropping.

In het verzet : Siebe en Durk de Ruiter

De derde dropping verliep niet zonder problemen, het vliegtuig kwam erg laat en er was geen kans de wapens nog tijdig te vervoeren.

Ze werden snel in de grond begraven en de volgende nacht naar de boerderij van de 57-jarige S. de Ruiter te Haskerhorne gebracht. 'Met fanatieke blijheid' boog deze zich over de wapens, die hem en een zoon vier maanden later het leven zouden kosten.

De vierde dropping op dit terrein moest door allerlei omstandigheden de laatste zijn. Aan de leiding was meegedeeld dat in de nacht van 1 op 2 november niet alleen wapens, maar ook twee mannen zouden worden afgeworpen. Na de gebruikelijke herkenningstekens gezien te hebben, vloog de piloot terug en wierp de wapens af; daarna maakte hij weer een ommetje en toen volgden de beide parachutisten, waarvan er één in een sloot terecht kwam. De mannen werden met gejuich begroet en vonden de rest van de nacht onderdak bij De Ruiter.

Inmiddels was heel Heerenveen in rep en roer geraakt en de SD ontwikkelde een grote activiteit. De tweede keer was de machine met open bomdeuren en brandende lampen overgevlogen en de SD, die vermoedde wat er gebeurde, had meteen patrouilles uitgezonden, allemaal in westelijke richting. Ze kwamen zelfs op een kilometer afstand van het afwerpterrein, maar keerden zonder buit terug; de ontvangstploeg was nog druk bezig en ontsnapte aan een ernstig gevaar.

(...)

Maar het werd duidelijk dat het afwerpterrein onder Haskerhorne bekend was geworden. De SD opereerde in twee groepen, de ene begeleid door Roelof Knol, de andere door Wiepke Hof (beiden waren al eerder door de SD gearresteerd en onder marteling gedwongen tot het prijs geven van namen en plaatsen). De eerste reed naar de boerderij van Hotse Brouwer. Vier keer waren op zijn land wapens neergekomen, drie keer waren ze eerst naar zijn boerderij gebracht. Na de arrestaties te Echtenerbrug waren zijn onderduikers verdwenen, behalve Tom Kuurstra uit Harlingen, die aan alles had meegewerkt. De boerderij zelf was op 8 februari 'schoon', maar het vee moest geholpen worden. Aan het ontbijt werden de beide mannen verrast. De arrestatie speelde zich weer op de nu ook bij de lezers bekende manier af.

Brouwer zat met Siebe de Ruiter in de hervormde kerkenraad. Diens boerderij lag aan het water. Daarom had Brouwer hem gevraagd één zending daar tijdelijk op te slaan, om de wapens per schip te kunnen afvoeren. De Ruiter had dit graag gedaan. Juist bij deze dropping was ook Wiepke Hof aanwezig geweest en deze leidde de SD over de weg waarlangs toen de wapens waren vervoerd. De Ruiter werd met zijn twee zoons op de gebruikelijke wijze gearresteerd. Toen ze de vader begonnen te slaan zeiden de SD-ers: 'Jij oude man (hij was 63 jaar), bemoei jij je nog met zulke zaken?' Zoon Dirk had eveneens aan de droppings meegedaan. Zijn broer Hinne was echter door verraad van een buurman tewerkgesteld in Duitsland, maar juist weer thuis; dit heeft Hinne waarschijnlijk het leven gered. De buurman werd ook gearresteerd, maar spoedig weer vrijgelaten.

Er is rond deze arrestaties weer een mysterie. Waarom zijn Brouwer en De Ruiter niet gewaarschuwd om te verdwijnen? Roelof Knol had ook hun namen op een naar buiten gesmokkeld briefje gezet. In ieder geval heeft De Ruiter geen waarschuwing ontvangen. Zelfs heeft hij aan de NBS gevraagd of hij niet moest onderduiken, maar 'Dolle Dirk' - over hem later meer - had slechts beloofd hem te zullen waarschuwen, als het gevaar werkelijk nabij was. Dit laatste is niet gebeurd en dit heeft vier prachtige kerels het leven gekost.

De bende met Wiepke Hof reed vervolgens naar Echtenerbrug. Daar waren Jan Toering en Albert Koopmans wel gewaarschuwd; zij ontsprongen de dans. De boerderij van eerstgenoemde werd geplunderd en in brand gestoken. Een buurman kreeg opdracht het vee te verzorgen en slaagde er in met anderen de brand te blussen. Pier Cuiper, medewerker van de LO, en een paar onderduikers werden gegrepen. De groepscommandant van de NBS, Vrieling, wist te ontvluchten. In zijn plaats werd zijn bijna-naamgenoot caféhouder Berend Vrielink meegenomen.

De andere groep reed met een uiterst mistroostige, maar geestelijk ongebroken Roelof Knol naar Hemelum. Deze bedacht dat, nu Brouwer en De Ruiter niet waren gewaarschuwd, dit ook verzuimd kon zijn bij Yde Yntema. Daarom nam hij zijn toevlucht weer tot een list: 'Ik ben hier', zei hij, 'als vreemdeling alleen bij nacht geweest en kan mij dus vergissen'. De wagen reed langzaam langs de boerderij van Yntema (die overigens wel gewaarschuwd, maar thuis was gebleven) en reed toen resoluut naar diens buurman. Maar deze wist van niets en kwam met een pak slaag vrij.

Er werden nog meer arrestaties verricht, maar slager Ynse de Jong te Lemmer was wel gewaarschuwd en verdwenen. Koerierster Willy van der Gaast te Oosterzee was al diep ondergedoken, maar heel toevallig even bij haar ouders toen de SD haar daar verraste. In totaal werden die dag twaalf nieuwe arrestanten Crackstate binnengebracht.

En weer vonden er martelingen plaats, weer werden namen genoemd. Op 14 februari volgde een nieuwe reeks arrestaties. Onder Joure werd de boerderij van Martinus J. Harmsma, die ook wapens uit Haskerhorne had ontvangen, omsingeld. Drie dagen tevoren had een koerierster hem gewaarschuwd: 'Pander is gepakt en jouw naam is nu bekend'. Hij dook onder; de wapens werden overgebracht naar Hofstra te Goingarijp. Of de naam van Harmsma ook in Crackstate is genoemd, weten we niet zeker. Daar kwam wel de SD vandaan.

(...)

Enige maanden later werd de liquidatie door het verzet van twee Duitsgezinde politiemannen door de Duitsers hoog opgenomen.

Ook in de hogere regionen wenste men strenge repressailles. Na de oorlog heeft Kronberger daar zijn lezing over gegeven en hoewel hij doorgaans loog dat hij barstte, wijzen de feiten uit dat er ditmaal een tamelijk groot waarheidsgehalte in zijn verhaal zat. Hij zei er van overtuigd te zijn geweest dat er een zware vergelding zou volgen en dat gevangenen uit Crackstate daar de dupe van zouden worden. Daarom had hij een twintigtal zware gevangenen op transport naar Amersfoort gesteld. Spoedig daarna kreeg hij opdracht twintig gevangenen in Doniaga te fusilleren.

Hij zou toen gezegd hebben dat hij zoveel mensen niet beschikbaar had, omdat hij die zaterdagmorgen juist weer een transport had weggezonden. Na vergelijking van de tijden hadden zijn superieuren meegedeeld dat zij het transport terug zouden zenden; vanuit Meppel keerde dit inderdaad weer naar Heerenveen terug. Bovendien had hij tegengeworpen, dat hij van de zware gevallen slechts tien kon missen, de anderen had hij nog nodig voor ondervraging. Daarmee werd

genoegen genomen. Tenslotte had Kronberger gezegd dat hij onvoldoende mensen beschikbaar kon stellen voor de fusillade. Daarom werd dit karwei aan de Wasserschutzpolizei opgedragen; de SD kreeg de opdracht toezicht te houden om te zorgen dat alles 'richtig durchgeführt' werd.

Tegen de middag kwamen ruim twintig Polizisten op in Lemmer gevorderde fietsen te Doniaga aan. Daar arriveerde ook een vrachtauto uit Heerenveen met tien gevangenen en hun bewakers. Een officier reed er in een personenwagen achteraan. De gevangenen werden in twee groepen van vijf verdeeld, de Polizisten in twee groepen van tien. Eerst werden vijf 'terroristen' neergeschoten, daarna de andere vijf door de tweede groep Polizisten. Alle slachtoffers hadden een blinddoek geweigerd en de dood onbeschroomd onder ogen gezien. Slechts één schijnt een zwak moment te hebben gehad, maar ze hebben elkaar voortdurend moed ingesproken en velen gingen biddend de dood in.

Om half één kreeg veldwachter Wagenaar opdracht de lijken nog een tijdje te bewaken en ze daarna in een massagraf te gooien. 's Avonds werden ze echter opgebaard en geïdentificeerd. De begrafenis vond maandagmorgen in alle vroegte plaats.

Zij werden oorspronkelijk te Sint Nicolaasga begraven. **herbegrafenis** op 9 mei 1945 in Oudehaske.

De slachtoffers waren:

Roelof Knol, 22 jaar, uit Meppel;

Wiepke Hof, 28 jaar, uit Echtenerbrug;

Yde Yntema, 43 jaar, uit Hemelum;

Siebe de Ruiter, 63 jaar, uit Oudehaske;

Dirk de Ruiter zijn zoon, 23 jaar, uit Oudehaske;

Albert Koopman, 28 jaar, uit Echten;

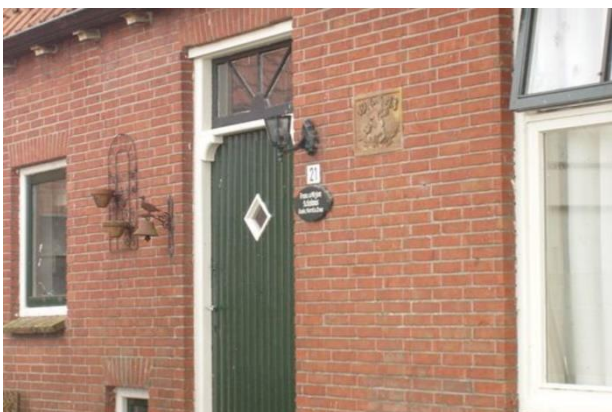
Jan Hornstra, 44 jaar, uit Wijkkel;

Hotse Brouwer, 34 jaar, uit Haskerhorne;

Thomas Kuurstra, 21 jaar, uit Harlingen;

Jelle Boersma, 34 jaar, uit Katlijk.

De gedenksteen in de boerderij van Schotanus herinnert de inwoners van Doniaga aan de fusillade op 17 maart 1945 van tien gevangenen uit de Heerenveense gevangenis Crackstate. In 1948 werd de boerderij herbouwd, waarbij een gedenksteentje in de muur werd ingemetseld. **Wielewei 21, Doniaga**

Zie voor meer info onder deze link:

<https://www.gaasterlandinwo2.nl/wapendroppings-2/#:~:text=en%20Hein%20Kn%C3%BCck.-,De,-fusillade%20van%20Hornstra>

Tijdens de bezetting waren er vele organisaties actief die het Duitse gezag op allerlei manieren probeerde te ondermijnen. Dat waren de Ordedienst (O.D.), Landelijke Knokploegen (L.K.P.) en de Raad van Verzet (R.V.V.). Op 5 september 1944 werd de Binnenlandse Strijdkrachten (B.S.) officieel opgezet. De voortzetting van de tot dan toe weinig samenwerkende verzetsgroepen speelde een belangrijke rol tijdens de bevrijding van Nederland. De strijd eiste veel slachtoffers. Op 17 maart 1945 werden Siebe de Ruiters en zijn zoon Durk in Doniaga door de Duitsers gefusilleerd. Zij werden oorspronkelijk te Sint Nicolaasga begraven. Hieronder foto's van de **herbegrafenis** die op 9 mei 1945 in **Oudehaske** plaatsvond.

15 april 1945

Canadezen, op weg van Heerenveen naar Joure, trekken door Oudehaske en Haskerhorne. De foto's zijn gemaakt in Joure, maar het zijn ongetwijfeld de mannen, die een uur eerder als bevrijders ook door onze dorpen getrokken zijn ...

